

Quan votar no és escollir

El mes de setembre de l'any passat la Guinea Equatorial, ex-colònia espanyola, feia eleccions municipals, les primeres des del cop d'estat de l'actual dictador, Teodoro Obiang (agost del 1979). El dia de les votacions, els plecs amb les llistes del cens, confeccionades sota supervisió de l'ONU i amb moltes irregularitats, foren retirats dels col·legis electorals per ordre expressa de la presidència. Els segells i la tinta indeleble, per identificar els votants, van tenir la mateixa sort. Durant tot el dia, els membres del Partit Democràtic de Guinea Equatorial (PDGE), van recórrer els carrers fent propaganda —cosa il·legal, és clar— i aturant-se als col·legis electorals per votar una vegada i una altra, emparant-se en la manca de control. Tot i així, l'oposició que es presentava unida darrere les sigles de la Plataforma d'Oposició Conjunta (POC), va obtenir 20 dels 27 municipis en litigi. Però l'escrutini oficial va donar la majoria de les alcaldies al PDGE i només sis de marginals a la POC. L'oposició, animada per la victòria i avalada pels pocs observadors internacionals presents, es va negar a acceptar l'escrutini oficial. Al final, es va arribar a un pacte, i l'oposició va haver de conformar-se amb nou ajuntaments, entre ells el de la capital, Malabo.

Durant tot aquest procés, cap país de la Unió Europea no va amenaçar de trencar relacions diplomàtiques o d'imposar un bloqueig econòmic —actitud particularment greu en el cas de França i d'Espanya—. El representant de Madrid a Malabo, l'ambaixador José M. Otero,

L'oposició democràtica guineana a l'actual dictador Teodoro Obiang ha acceptat el pacte que el president els va presentar per autoproclamar-se perdedors en les eleccions, a pesar d'haver guanyat per un ampli marge.

Teodoro Obiang. Continua en el poder emparat per les urnes.

va declarar: "La cosa important és que s'hagi pogut votar lliurement". Des del Ministeri d'Affers Estrangers havien passat tota la setmana pressionant la POC perquè acceptés el pacte. Per acabar-ho d'espatllar, el relator de les Nacions Unides, Alejandro Artucio, esperat a Malabo per investigar les irregularitats del procés electoral, no s'hi va presentar. La seva missió fou suspesa, com la de tants altres relators, pels greus problemes econòmics que afecten l'ONU.

La responsabilitat internacional. En la mesura que aquestes eleccions municipals permetien de comprovar la relació de forces entre dictadura i oposició democràtica, el règim d'Obiang n'ha resultat enfortit, tot i haver perdut el monopoli de l'administració local, perquè s'ha fet evident la poca disposició de la comunitat internacional d'anar més enllà de les paraules. Alhora, l'oposició ha hagut de constatar que només podia comptar amb la relació de forces que fos capaç de crear a l'interior, i això, en un país tan petit i endarrerit, és molt poc; i cada partit n'ha tret les seves conclusions.

La dictadura ha tractat d'aprofitar la situació favorable i ha convocat, per sorpresa, eleccions presidencials sense respectar ni la seva pròpia legalitat. L'oposició no ha aconseguit cap acord per presentar un únic candidat sota la bandera unitària de la POC, com havia fet a les municipals. La Unió Popular, dirigida pel septuagenari Andrés Moisés Mba, molt arrelada al nord-est del continent, i el Partido del Progreso, el més conegut internacionalment després de la rocambolesca detenció del seu dirigent, Severo Moto, han acceptat les condicions electorals imposades pel règim i han presentat els seus candidats, i així la POC s'ha trencat.

Dins la plataforma conjunta de l'oposició ara només hi ha tres forces significatives: Acció Popular (AP), dirigida per Miguel Esono, amb llarga tradició, però poca militància; el Moviment per l'Autodeterminació de l'Illa de Bioko (MAIB), que representa els interessos de l'ètnia bubí, sense cap dret i discriminada pel PDGE, dirigit per mem-

Severo Moto. Molts el consideren un polític acabat.

bres de l'ètnia fang, majoritària; i Convergència per la Democràcia Social (CPDS), el partit més jove i organitzat, al qual pertanyen el coordinador de la POC, Plácido Micó, i el candidat unitari, Amancio Gabriel Nse.

Amb l'oposició dividida, el règim ha jugat els seus atots, la inscripció del candidat de la POC ha estat rebutjada i, a l'oposició, no li ha tocat més remei que cridar al boicot a les eleccions, i això que la propaganda abstencionista és prohibida. Aquest diumenge, 25 de febrer, a Guinea hi haurà eleccions presidencials, sense els mínims democràtics exigibles. La comunitat internacional fa veure que no se n'adona. La presència de dos candidats de l'oposició al costat de Teodoro Obiang facilita el cinisme polític d'uns i altres.

Aquest 25 de febrer, l'ambaixador Otero po-

Plácido Micó, coordinador de la Plataforma d'Oposició Conjunta. La divisió de l'oposició facilita el camí al règim d'Obiang.

"Moto i Mba llancen la tovallola"

Nguenia Emaga, guineà, educat als claretians de Bata, exiliat a Barcelona des de fa més de vint anys, llicenciat en filosofia, teòleg, editor, i fundador de l'ONG SOS Àfrica, coneix molt bé el seu país, la Guinea Equatorial, i els partits de l'oposició. Potser és per això que la divisió de l'oposició, unida en la Plataforma d'Oposició Conjunta (POC), i l'actitud de Severo Moto, que ha acceptat les condicions del règim, no l'han sorprès gaire. Emaga ha vist ja moltes vegades com Obiang "devorava" els seus opositors. Això, en un règim en què l'antropofàgia de l'opositor és una pràctica freqüent, s'ha de considerar la menor de les desgràcies.

—Després d'haver passat per les presons d'Obiang, Severo Moto ha acceptat el joc de la dictadura i es presenta a unes eleccions que ell mateix reconeix que no pot guanyar.

—La personalització és un vici polític, propi de la manca de tradició democràtica, molt estès a l'Àfrica, tant entre el poder com entre l'oposició. Ser secretari del propi partit o candidat a la presidència del país és una temptació fortíssima per als polítics africans. Però el que fan Moto i Mba, més enllà de participar en la farsa electoral, és llançar la tovallola, demanar un lloc dins la societat guineana, un lloc que no han trobat a Europa per a ells i la seva família.

—Em diu que el règim els ha comprats?

—N'estic segur, si no és que els hagi llogats per una temporada. N'hi ha precedents. El més escandalós va ser, fa uns anys, el d'un Partit Socialista "confeccionat" a Madrid, d'acord amb els patrons de la Internacional Socialista, i un cop a Guinea va durar una setmana, el temps necessari perquè els uns fugissin i els altres entressin a treballar a l'administració. En el cas d'Andrés Moisés Mba ja és la segona vegada que ho fa; quan va arribar al país de l'exili, la gent l'esperava a la carretera de l'aeroport com si fos un messià. Però no tenia feina ni recursos, vivia de caritat; Obiang li va oferir una feina i Mba es va mossegar la llengua durant anys, fins a la creació de la POC. Severo Moto, mentre sortia als diaris, tenia la llum de casa seva, a Madrid, tallada per manca de pagament. És molt difícil de ser intransigent quan els fills passen gana o no poden anar a escola.

—Quin futur té ara l'oposició democràtica de Guinea?

—Amb el dictador emparat per les urnes per set anys, i la base social de l'oposició confosa i dividida, el panorama no és gens encoratjador; el marge de maniobra de la POC s'ha reduït moltíssim. Hi ha una nova generació de po-

ARXIU

lítics, com és el cas dels joves de la CPDS, que tenen estudis i professió —per exemple Amancio Gabriel Nse és arquitecte—, i que no són tan vulnerables a les ofertes del règim. Tanmateix, s'ha de tenir en compte que a la Guinea Equatorial no hi ha una societat civil que es pugui comparar ni de lluny amb la nostra. Allà o treballes pel govern o cultives l'hortet de la família, no hi ha pràcticament espai per a empreses privades o professions liberals. Si no obté recursos, és molt difícil que pugui sobreviure una oposició democràtica, i aleshores la temptació de formar una guerrilla, ni que sigui per subsistir, serà molt forta.

P. P.

drà tornar a dir allò de "se ha podido votar...". L'oposició democràtica, sense cap suport efectiu de la comunitat internacional, haurà de revisar la seva estratègia política, una estratègia que, fins ara, rebutjava l'acció violenta.

Pau Pons